

ВИВЧЕННЯ ГІБРИДІВ КВАСОЛІ ВИТКОЇ В ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Кутовенко В.Б., канд. с.г. наук, доцентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України

<https://orcid.org/0000-0003-0473-1727>

Хільчевський О.О., здобувач вищої освіти

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Анотація: У результаті досліджень гібридів квасолі виткої селекції Rijk Zwaan встановлено їхні біологічні особливості, строки проходження фенологічних фаз та рівень продуктивності в умовах Лісостепу України. Виявлено, що найбільш ранньостиглими є гібриди Faiza F₁ та Farelia F₁, тоді як вищу врожайність забезпечують Fraseda F₁, Festival F₁ та Folinda F₁.

Ключові слова: квасоля витка, гібриди, плоди, врожайність, продуктивність.

Квасоля є однією з найбільш цінних овочевих культур завдяки високому вмісту білка, вітамінів та мінеральних речовин. У сучасному овочівництві особливого значення набувають гібриди з підвищеною якістю продукції, стійкістю до хвороб і високою технологічністю. Саме такими є сорти типу Greentense™, створені компанією Rijk Zwaan, які характеризуються інтенсивним темно-зеленим забарвленням, відсутністю волокон та високими смаковими якостями.

Дослідження проводили на колекційній ділянці кафедри овочівництва і закритого ґрунту в НДП «Плодоовочевий сад» НУБіП України. Об'єктами були сучасні гібриди квасолі виткої компанії Rijk Zwaan: Faiza F₁, Farelia F₁, Folinda F₁, Fraseda F₁ та Festival F₁. Оцінювали строки проходження фенологічних фаз, тривалість вегетаційного періоду та врожайність.

Встановлено, що найшвидше сходили формували гібриди Faiza F₁ та Farelia F₁ – на 7–9 добу після сівби. Це пояснюється їх високою енергією проростання та адаптивністю до стресових умов вирощування. Зокрема, гібрид Faiza характеризується рівномірним проростанням і стабільною продуктивністю навіть за несприятливих умов.

Фаза цвітіння у більшості досліджуваних гібридів наставала через 20–28 діб після появи сходів. Найраніше зацвітали рослини гібридів Faiza F₁ та Fraseda F₁, що свідчить про їхню скоростиглість. Гібриди з більш потужним вегетативним ростом, зокрема Festival F₁, вступали у фазу цвітіння дещо пізніше, проте формували більшу кількість генеративних органів.

Аналіз строків настання технічної стиглості показав, що найбільш ранніми є Faiza F₁ та Farelia F₁ (65–70 діб від появи сходів). Гібриди Fraseda F₁ та Festival F₁ належать до середньостиглих (70–80 діб), а Folinda F₁ характеризується найтривалішим періодом вегетації.

Врожайність сучасних гібридів значною мірою залежала від тривалості плодоношення та здатності рослин формувати велику кількість вирівняних плодів. Найвищі показники врожайності відмічено у гібридів Fraseda F₁ та Festival F₁, які характеризуються інтенсивним ростом, високою зав'язуваністю плодів та стабільною продуктивністю. Зокрема, Fraseda F₁ формує вирівняні плоди довжиною 24–25 см і відзначається високою врожайністю навіть у стресових умовах, тоді як Festival F₁ забезпечує стабільно високий урожай завдяки великій масі плодів і дружному плодоношенню.

Важливою перевагою сучасних гібридів є їх стійкість до хвороб, зокрема до вірусу мозаїки квасолі (BSMV), що значно підвищує стабільність урожаю. Крім того, більшість гібридів характеризуються відсутністю волокон, високими смаковими якостями та доброю лежкістю продукції, що відповідає сучасним вимогам ринку.

Серед агротехнічних заходів ефективним є вирощування рослин на шпалері, що забезпечує оптимальні умови освітлення та вентиляції, зменшує ураження хворобами і сприяє підвищенню врожайності. Сучасні гібриди добре адаптовані до інтенсивних технологій вирощування, включаючи краплинне зрошення та механізований обробіток міжрядь.

Отже, встановлено, що сучасні гібриди квасолі виткої селекції Rijk Zwaan характеризуються високим потенціалом продуктивності, стабільністю та високою якістю продукції. Найбільш перспективними є Faiza F₁ (ранньостиглий), Fraseda F₁ та Festival F₁ (високоврожайні), які доцільно рекомендувати для вирощування в умовах України.

Список використаних джерел

1. Костюк О.О., Кутовенко В.Б. Технологія вирощування бобу овочевого (*Faba bona* Medik.) в Правобережному Лісостепу України: [Монографія] /О.О. Костюк, В.Б. Кутовенко. - К.: цп «Компринт», 2015. - 203 с.
2. Методика дослідної справи в овочівництві і баштанництві / за ред. Г. Л. Бондаренка, К. І. Яковенка. 3-тє вид., пер. і доп. Харків : Основа, 2001. 369 с.
3. Сич З.Д., Кутовенко В.Б. Підбір сортів квасолі виткої для умов Правобережного Лісостепу України. *Наук. вісник НУБіП України*. К., 2009. Вип. 13. С. 333–355.
4. Myers, J. R., Wallace L. T., Moghaddam, S., Kleintop, A. E., Echeverria, D., Thompson, H. J., Brick, M. A., Lee, R and McClean, P. E. (2019). Improving the health benefits of snap bean: Genome-Wide Association Studies of Phenolic Content. *National Library of Medicine. Nutrients*, 11:2509.
5. Mohammed, A.; Feleke, E. Future Climate Change Impacts on Common Bean (*Phaseolus vulgaris* L.) Phenology and Yield with Crop Management Options in Amhara Region, Ethiopia. *CABI Agric. Biosci.* 2022, 3, 229.

Abstract: As a result of research on hybrids of Rijk Zwaan twine bean selection, their biological characteristics, timing of phenological phases and level of productivity in the conditions of the Forest-Steppe of Ukraine were established. It was found that the earliest ripening hybrids are Faiza F₁ and Faselina F₁, while the highest yield is provided by Fraseda F₁, Festival F₁ and Folinda F₁.

Keywords: twine bean, hybrids, fruits, yield, productivity.